

ΤΕΧΝΕΣ & γράμματα ΒΙΒΛΙΟ

Η πανεπιστημιακός, διανοούμενη και συγγραφέας Μέριλιν Γιάλομ, η Γαλλίδα φιλόσοφος Σιμόν ντε Μπουβουάρ, η αγαπημένη συγγραφέας Ζυράννα Ζατέλη και η δημοσιογράφος Οριάννα Φαλάτσι.

Η Σιμόν, ένας άντρας και η... αόρατη

Η «Κ» προτείνει τέσσερα ξεχωριστά βιβλία γραμμένα από ισάριθμες γυναίκες, που μόλις κυκλοφόρησαν

της ΜΑΡΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ

«Γυναίκες δεν γεννιόμαστε αλλά γινόμαστε», είναι μία από τις διασημότερες φράσεις της Σιμόν ντε Μπουβουάρ. Στη Γαλλίδα φιλόσοφο και συγγραφέα οφείλονται αυτό και άλλα τσιτάτα που τροφοδότησαν τον δυναμικό φεμινισμό των δεκαετιών '60 και '70. Και μολονότι ως διανοούμενη δεν είναι πλέον τόσο επιδραστική στο ευρύ κοινό, η προσωπικότητά της τείνει να γίνει pop. Με αυτό το πρίσμα την ξανακοιτάζει και η καθηγήτρια φιλοσοφίας Κέιτ Κερκπάτρικ στη βιογραφία που έγραψε με τίτλο «Πώς η Σιμόν έγινε η Μπουβουάρ» (εκδ. Μεταίχμιο, μετάφραση: Στέλλα Κάσδαγλη).

Αντλώντας υλικό από αδημοσίευτες πηγές αφηγείται την ιστορία της με τέτοιο τρόπο ώστε να εξηγήσει στον αναγνώστη πώς η Σιμόν διαμόρφωσε τον εαυτό της ώστε να γίνει το πρόσωπο που επιθυμούσε. Πώς δηλαδή ένα

κορίτσι που γεννήθηκε στο Παρίσι το 1908, γόνος μιας οικογένειας που ανήκε στην ανώτερη αστική τάξη της χώρας με έναν αριστοκράτη πρόγονο ο οποίος μάλλον αποκεφαλίστηκε κατά τη Γαλλική Επανάσταση, έγινε μια μαχητική υπαρκτή φιλόσοφος, περνώντας μέσα από το επαναστατικό, πολυερωτικό, πολύπλοκο σχήμα της σχέσης με τον φιλόσοφο - σύμβολο Ζαν Πολ Σαρτρ. Η συγγραφέας μεταφέρει το κέντρο βάρους από εκείνον σε εκείνη, κάποιες φορές με μια έγνοια που φαντάζει υπερβολικά #MeToo. Η Μπουβουάρ, που ποτέ δεν χρειάστηκε απολογηθεί της χειραφέτησής της, ίσως διαφωνούσε με αυτόν τον αναχρονισμό. Αυτή είναι η μόνη μας ένσταση σε μια εμπειριστατωμένη βιογραφία που διαβάζεται πολύ ευχάριστα.

Με έναν άντρα αναμετρείται και η επόμενη συγγραφέας, σε ένα βιβλίο που ήταν εξαντλημένο

και επανακυκλοφορεί, το «Ένας άντρας» της Οριάννα Φαλάτσι (εκδ. Πατάκης, μτφρ. Κωνσταντίνος Γερ. Ευαγγέλου). Αναμετρείται επίσης με τα οράματα, τα φαντάσματα, τους μύθους της ίδιας περίπου εποχής - δεύτερο μισό του 20ού αιώνα - αλλά στην Ελλάδα. Η δη-

Μία βιογραφία, ένα ιδιότυπο ρεπορτάζ-μνημοί, ένα δοκίμιο και ένα μυθιστόρημα - πολυπρόσωπο παραμύθι.

μοσιογράφος Οριάννα Φαλάτσι δεν είχε ανάγκη τον Αλέξανδρο Παναγιώτη για να γίνει αποδεκτή από το κοινό της εποχής της. Ήταν ήδη γνωστή για τα μάχιμα ρεπορτάζ της σε εμπόλεμες ζώνες, τα βιβλία της πουλούσαν

εκατομμύρια αντίτυπα. Μόνο που η γνωριμία τους με αφορμή μία συνέντευξη, και η σχέση μαζί του σφράγισε για πάντα τη ζωή της. Του γράφει σαν να του μιλάει, σε δεύτερο πρόσωπο. Ο τρόπος που αποκαλύπτεται η εσωτερική ζωή αυτού του όμορφου ζευγαριού το οποίο αγάπησε η Ελλάδα, παραμένει θερμός και συγκινητικός. Πέρα όμως από αυτό, τόσο η βιογραφία της Μπουβουάρ όσο και το ιδιότυπο ρεπορτάζ-μνημοί της Φαλάτσι είναι βιβλία που συνδέουν στενά το ιδιωτικό με το δημόσιο, και μας τοποθετούν στο πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο της εποχής στην οποία έδρασαν τα πρόσωπα.

Με τον ίδιο τρόπο βλέπει την Ιστορία η πανεπιστημιακός, διανοούμενη, συγγραφέας, φεμινίστρια Μέριλιν Γιάλομ. Και σίγουρα σε αυτό το ιδιότυπο δοκίμιο, υπόδειγμα δημιουργικής χρήσης της προφορικής ιστορίας, είναι επηρεασμένη από την ψυχιατρική

σκέψη του συζύγου της Ιρβιν. Ο τίτλος του είναι «Αθώοι μάρτυρες» (εκδ. Αγρα, μτφρ. Παλμύρα Ισχυρίδου), και περιλαμβάνει παιδικές αναμνήσεις γνωστών της προσώπων, ανδρών και γυναικών, από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για μια σειρά αφηγήσεων σε πρώτο πρόσωπο, που ανασυνθέτουν τα τραγικά γεγονότα, με απόλυτα βιωματικό τρόπο. «Έγιναν έτσι τα πράγματα;» θα μπορούσε να ρωτήσει κανείς ξέροντας τα παιχνίδια που παίζει η μνήμη, ιδίως όταν ανακαλεί συμβάντα της παιδικής ηλικίας. «Δεν έχει σημασία», απαντά η Γιάλομ. Στην ανάμνηση αυτά που εμφανίζονται είναι εξίσου σημαντικά με εκείνα που αποκρύπτονται ή διαστρεβλώνονται. Ιδίως όταν μέσω της αφήγησης και της καταγραφής επεξεργάζεται κανείς τα τραύματά του. Η Γιάλομ και σε αυτό το έργο της κοιτάζει το παρελθόν από μια ομνιστική σκοπιά αποσκοπώντας περισ-

σότερο στη συμφιλίωση μαζί του, παρά στην καταγγελία.

Το παρελθόν, ο τόπος και οι άνθρωποι βρίσκονται στο επίκεντρο του τελευταίου μυθιστορήματος της Ζυράννας Ζατέλη «Ορατή σαν αόρατη», που μόλις κυκλοφόρησε (εκδ. Καστανιώτης). Η συγγραφέας επιστρέφει στην πηγή, τη Μακεδονία, και ολοκληρώνει τώρα την τριλογία «Με το παράξενο όνομα Ραμάνθους Ερέβους». Στο ελεύθερο από ποτέ, επιτρέπει στη φαντασία να κυλήσει επάνω στο χαρτί και να πλέξει με συνερμικό υλικό ένα γοητευτικό αφηγηματικό δίχτυ, ένα πολυπρόσωπο παραμύθι. Σχεδόν απαγκιστρωμένη από τη σύμβαση της ευθύγραμμης αφήγησης που επικεντρώνεται στον κεντρικό χαρακτήρα, ακολουθεί κρυμμένα, παράλληλα μονοπάτια της μυθολογίας. Η εξιστόρηση μοιάζει με ένα σεργιάνι στα πάτρια εδάφη, μια επιστροφή στη ρίζα, τόσο για τη Ζατέλη όσο και για εμάς τους αναγνώστες.